

چہند خہلہ تیہک دہر بارہی دہستقیژیؑ

گرنگہ موسلمان ناگہدار بن

نقیسین:

الشیخ ابراہیم بن عبداللہ المزروعی

بادینیکن:

نہقین علی حسین

مزگہفت

چەند خەلەتیهک دەربارەیی دەستنیژی گرنگە موسلمان ئاگەهدار بن

نقیسین

الشیخ إبراهيم بن عبدالله المزروعی

وەرگێران بۆ سورانی
ستافی سایتی وەلامەکان

بادینیکن

ئەفین علی حسین

مزگەفت

www.mzgaft.com

نقیسین: الشیخ ابراهیم بن عبدالله المزروعی.

وہرگیپران: ستافی سائیتی وہ لامہ کان.

بادینیکن: ئە قین علی حسین.

دیزاینا ناڤه روکی: سائیتی مزگه فت.

دیزاینا بهرگی: ژیکر سیته ی.

ژ بهرهمین: سائیتی مزگه فت www.mzgaft.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی اَشْرَفِ الْاَنْبِیَاءِ
وَالْمُرْسَلِیْنَ، نَبِیِّنَا وَحَبِیْبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِیْنَ،
وَمَنْتَبِعُهُمْ بِاِحْسَانٍ اِلٰی یَوْمِ الدِّیْنِ، اَمَّا بَعْدُ:

ئەف نقیسینه پیکدهیّت ژ چەند ئاگەهداری و پونکرنان ل سەر
هەندەک خەلەتیین دەهینه ئەنجامدان دبابەتی پاقری و
دەستنقیژی و تارەنگرتنی دا، گەلەک ژ موسلمانان کیمتەر خەمی
تیدا دکەن و حوکمێن وان نزانن، و خەلک دەربارەبیی قان جورە
خەلەتییان دوو جورن:

– جورەک دزانن کو شەرەن نەهی ژئی هاتییه کرن بەلی گوهداری
بۆ ناکەن و بەرچاڤ نا وەرگرن.

– و جوری دی نزانن و زانیین ب وی حوکمی شەرعی نینه و توشی
خەلەتییا دبن و ئەگەر بزانی خۆ دپاریزن.

و ئه قين ل خواري چه ند خه له تيبه كن دهق به حسكرني دا:

۱- تاره تگرتن ژ ئه گهري دهر كه قتنا (هه وای): دي بينن كو خه له ك ل ري زي راوستي اي نه بو تاره تگرتني ژ ئه گهري دهر كه قتنا هه وای، و ئه قه د راستي دا خه له ته و چ به لگين شه رعي ل سه ر نه هاتينه كو هه ر كه سه كي هه و ا ژي ب دهر كه قيت بچيت تاره تي بگريت، به لكو ئه و ا هاتي دشه ريعه تي دا ئه وه كو دهر كه قتنا هه وای ده ستنقي زي ديخي ت و دقي ت ئه و كه سه ده ستنقي زي بگري ته قه، پيشه وايي ئه حمه د دي زي ت: ژ ئه گهري دهر كه قتنا هه وای پيدي ناكه ت تاره تي بگري و چ به لگه ل سه ر ئه قني نه هاتييه د قور ئاني و فه رمودي دا.

۲- ئنيه ت ئينان ب ده قی ل ده می ده ستنقي زي گرتني يان شوپشتني يان مه سح كرنی و تشتين دي دا: ئه قه ژي خه له ته چونكي بيغه مبه ر ﷺ ب ده قی و ئه زماني ئنيه ت نه ئينايه.

شيخي ئيسلامي ئبن تيميه (۱/۲۱۴) دي زي ت: ئنيه ت ئينان ب ده قی ژ كي مي و نه ته مامي يه ده عقل و ديني دا، ژ به ر هندي چونكي ئه ق چه نده تشته كي نوي دهر ئيخستيه (بيده يه)، و ده قلی دا ژ به ر هندي يه كو ئه ق وه كي هندي يه كو كه سه ك ناني بخوت و بده قی بي زي ت من ئنيه ته ناني بخوم و هوسا ده ست

بئاقيژمه نانی، و من ئنیه ته ب قی شیوهی بکه مه دهقی خو دا و
بجویم و باش هویر که م و تیر بخوم، د راستی دا ئە فه تشته که ژ
نه فامیی و نه زانییی یه.

۲- ئاف تپوهردان بو دهقی و دفنی شهش جارن و ژیک جودا،
پیشه وایی نه وه وی دبیزیت: د راستی دا ئە وه کو ب سی جارن
بیت، ئانکو ب سی مستان و کریارا ئاف تپوهردانا دهقی و دفنی
پیکه ئانجام بدهت، و فرموده کا دروست ژی هاتییه ل سه ر قی
چه ندی، به لی شهش جارن و جودا ژیک چ تشت ل سه ر
نه هاتییه⁽¹⁾.

ئە ز ژی دبیزم دهردوو سه حیجان دا ژ عه بدولاهی کوری
یه زیدی هاتییه کو به حسی شیوازی دهستنقیژ گرتنا پیغه مبه ری
خودی دکه ت ﷺ و دبیزیت: ب ئیک مستا ئافی و ب ئیک جار
ئافی دهف و دفنا خو و مردن و پیکه و ئە ف کاره سی جارن
دوو باره کرییه⁽²⁾.

(1) الفتاوی ترتیب العطار ص ۲۰.

(2) (خ ۱۸۶ - م ۲۳۵).

۴- زیدہرہوی ئانکو زیدہ مہ زاختنا ئاھی ل دەمی دەستنقیژ گرتنی دا: وہکی زیدہتر ژ سئی جاران شویشتنا ئەندامین لەشی.

پیشہوایی بوخاری خودی دلۆقانیی پی بہت دبیزیت⁽³⁾: زانایا ب مہکروھی دانایہ زیدہمہزاختن د بکارئینانا ئاھی دا و زیدہتر بہیتہ ئەنجام دان ژ چہوانییا شیوازی دەستنقیژ گرتنا پیغہمبہری خودی ﷺ.

عہبدوللاھی کورپی مغفلہی رازی بوونا خودی لی بیت گوت: پیغہمبہری خودی ﷺ دبیزیت: ((انہ سیکون فی ہذہ الامۃ قوم یعتدون فی الطہور والدعاء))⁽⁴⁾. پامان: دقئ ئوممہتی دا ہندہک کہس دی پەیدا بن دی زیدہرہوی کەن و سنورا بہزینن د دەستنقیژ و دوعادا.

ئەقجا ئەف زیدہرہوی و سنور بہزاندنہ ب شویشتنا ئەندامان پتر ژ سئی جاران و زیدہ بکارئینانا ئاھی ہەتا وی رادہی ببیتہ ئەگہری وەسواسی و دوو دلیی، و ژبلی قئ چەندی پیغہمبہری خودی کہسەک ل دەشتی فییری دەستنقیژ گرتنی کر ب شویشتنا ﷺ.

(3) (فہتحدال ۱/۲۸۰).

(4) أحمد و أبو داود، صحیح الجامع الصغیر ۲۳۹۶.

سے جار ان ژ ئەندامین لەشی و پاشی گۆت: ((هكذا الوضوء فمن زاد على هذا فقد أساء وتعدى))⁽⁵⁾. **پامان:** دەستنقیژ گرتن دى ب قى شیوهى بیت ئەوى زیدەتر ژ قى ئەنجام بدەت ئەو وى خرابى کر و سنور بەزاندن.

۵- هندهکین دى ناقبەرا تەبل و نینوکین خۆ ناشون و ب تاییه تی ناقبەرا تەبلین پێیان و نەشویشتنا وان ل دەمى دەستنقیژ گرتنى دا: **پێغمبەرى خودى** ﷺ **دبێژیت:** ((اسبغ الوضوء و خلل بين الأصابع))⁽⁶⁾. **پامان:** دەستنقیژى ب تەمامى و جوانى بگره و دەستین خۆ بکەنە ناقبەرا نینوک و تەبلان ژى و بشون.

پێشەوایی صەنعانى د پەرتووکا (سبیل الإسلام) دا دبێژیت: ئەف فەرمووده بەلگه یه ل سەر واجب بوونا دەستنقیژ گرتنى ب جوانى و تەمامى بۆ هەمى ئەندامان.

هەر وهسا مستوردی کورێ شه دادی رازی بونا خودی لی بیت دبێژیت: من پێغمبەرى خودى ﷺ دیت دەمى دەستنقیژ دگرت

(5) أحمد و أبو داود والنسائي. صحيح الجمع الصغير ٧٠١٥.

(6) أحمد و أبو داود والترمذي.

ئەوى تېلا خۆ يا قلىچى يا بچىك دئىخسته دناقبهرا تېلېن خۆ
يېن پيان دا⁽⁷⁾.

۶- هېلانا (تەرك كرنا) ھندەك جھ- و ئەندامان كو ئاف ناگەھىتى
ل دەمى دەستنىڭ گرتنى و شويشتنى دا: پېغەمبەرى خودى ﷺ
دبىزىت: ((ويل للأعقاب من النار))⁽⁸⁾. پامان: وهيل و ئاگر بۆ وان
كەسان بيت كو ئەوین پىشتا پېن خۆ جھ دەيلن ل دەمى
دەستنىڭ گرتنى دا.

و د فەرموودەكا دى دا ھاتىبە كو پېغەمبەرى خودى ﷺ زەلامەك
دیت كو پىشتا پېن وى و ناقبهرا تېلېن وى دا و ھندەك جھ- ھەبوون
كو ئاف نە گە ھىشتبووى، پېغەمبەرى ﷺ گۆتى: ((ب زقره فہ و ب
جوانى دەستنىڭ خۆ بگره))⁽⁹⁾.

(7) أبو داود والترمذی.

(8) متفق عليه.

(9) أبو داود.

۷۔ ئەنەس دېيىت: پېغەمبەرى خۇدى ﷺ دەمى سەمبىلەن خۇ كورت دىكىن و نىنوگىن خۇ دېرىن و مېين بن كەفش و و مېين پىدھى ژىفەدىكىن ديار كر كو نابىت ئەفە ژ چل پوزان پتر بىمىن⁽¹⁰⁾.

۸۔ دەستىقىز نەگرتن ب ئاڧا زەم زەم و خۇ ژى پاراستن و تەيەموم گرتن ژبەر ھندى: و ئەفە ددەمەكى دا خۇدايى مەزن دېيىت: {فَلَمَّ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا} [النساء: ۴۳] رامان: ئەگەر ھەو ھە ئاڧ نەدىت، ھوین قەستا ئاخەكا پاقژ بىكەن، دېمىن خۇ و دەستىن خۇ پى قەمالن (مەسحى بىكەن).

و ژبلى قى ژ پېشەوايى عەلى ھاتىبە كو پېغەمبەرى خۇدى ﷺ داخووا سەتلەكا ئاڧا زەم زەم كرىبە و دەستىقىز پى گرتىبە⁽¹¹⁾.

پېشەوايى نەو ھوى دېيىت: ژلايى مە دەستىقىز گرتن ب ئاڧا زەم زەم چ تىدا نىنە و زانايىن دى ژى ھەر وە دېيىژن ژبلى ئىمامى ئە ھمەد دېرېوايە تەكى دا و بەلگى مە ژى ئەو ھە كو نەھى نە ھاتىبە كرن ل سەر قى چەندى⁽¹²⁾.

(10) رواه أحمد ومسلم والأربعة.

(11) أحمد و صححه أحمد شاكر ۲/۱۹.

(12) فتاوى النووي للعطار رقم ۱۲.

۹- زۆری ل خو کرنا هندهک که سان ددهمی کرنا نفیژی دا ئانکو زوری تارهتا خو (دهستئاقا زراف و دهستئاقا ستویر) دگریت ئانکو دتهنگاڤن: ددهمکی دا پیغه مبهری خودی ﷺ دبیژیته: ((لا صلاة بحضرة طعام، ولا وهو يدافعه الأخبثان))⁽¹³⁾ راماڤ: نفیژ ناهیتته کرن ل دهمی ئاماده بوونا خوارنی و ل دهمی مروّف یی تهنگاڤ بیت ب ههردوو دهستئاڤان.

ههروهسا پییشه وایئ ئبن تهیمیه دبیژیته: نفیژکرن ل دهمی مروّف یی تهنگاڤ بیت مهکروهه و نههییا ژی هاتی کرن و دهبرارهیی تمامیا وی ژی دوو ریوایهت ل سه رهه نه⁽¹⁴⁾.

۱۰- نهکرن و نهگوتنا وان زکریڤن ل دهمی چوونا تارهتی و ژی دهرکهفتنی و جلك ئیخستنئ: ب گوتنا ((اعوذ بك من الخبث و الخبائث))⁽¹⁵⁾، یان گوتنا ((بسم الله)) ل دهمی جلك ئیخستنئ، ئەفهژی ژبهه فهرموودا ((ستر ما بین الجن و عورات بنی آدم إذا دخلوا الكنیف أن يقولوا بسم الله))⁽¹⁶⁾. راماڤ: پهرده دناڤههرا

(13) مسلم ۵۶۰.

(14) الفتاوی (۲۱/۴۷۳).

(15) متفق علیه.

(16) ارواء الغلیل (۱/۸۸).

ئەجنەھى و شەرمگەھا كورپىن ئادەمى، ئەگەر چوونە تارەتى ئەوھ
بىژن (بسم الله).

و گوتنا (غفرانك) ل دەمى دەرکەفتنى، ژبەر فەرموودا عائىشايى
رازى بوونا خودى لى بيت دەمى دىژىت: ((**كان إذا خرج من
الخلأ قال: غفرانك**)).⁽¹⁷⁾ **پامان:** ئەگەر پىغەمبەرى خودى ﷺ
دەرکەتبا ژ تارەتى دا بىژىت (غفرانك).

۱۱- ھندەك خەلەتپىن دى كو برىتىنە خو نہ پاقرۇ كرنا ژ دەستئاڧا
زراف (مىزى) و خو نہ پاراستن ژ چىكىن وى، دەھمان دەم دا
زىدەرەوى د خو پاقرۇ كرنى دا كو ژ سنورى شەرى ب دەرکەڧىت،
بەلى خو نہ پاقرۇ كرن ژ دەستئاڧا زراف و خو نہ پاراستن ژ چىكىن
وى ئىكە ژ ئەگەرىن سزايى ناف گورى (قەبرى) ژبەر قى
فەرموودى ((**عامۃ عذاب القبر من البول**)).⁽¹⁸⁾ .

دەھمان دەمدا زىدەرەوى د خو پاقرۇ كرنى دا ژ دەستئاڧا زراف
وھكى شىخ موھەممەد ئبن عبدالسلام دىژىت⁽¹⁹⁾: ئىك ژ بىدعان
و وان كەسىن وەسواس ھەى و فىلا شەيتانى ئەوھ كو دىوارى

(17) أحمد والترمذي وأبو داود.

(18) صحيح الجامع.

(19) د (السنن و المبتدعات) دا ئامازە پى دايە ل "لاپەرى ۲۵".

میزکرنی دا چیدبیت، کو زلام گهلهک جاران ئەندامی خو یی نیرینه دههژینیت پشتی دهستئاڤا زراف و دهستی خو ب دهمارا میزی دا دئینن و دهن و ئەوی کونا دهستئاڤا زراف ژی دمرکهڤیت جار بو جاری ڤه دکهن و ئاڤی تیدا دکهن و ئەو کهسی وه دکهت پشتی چل پینگاڤان یان زیده تر ب بیان بچیت دی ههست ب وهستیانی کهت و توشی نه ئارامیی و نه رحه تی بیت و نه خوشیی و ئیسعاجی ژڤی چه ندی دبینن، و ئەڤه تشته کی نه دروسته شه ریعه تی دا.

دشیم بیژم چل ره وشین هوسا یان پتر هاتن، هه می ئەڤ ئە گهره نه سه ری دکیشیته خو هیلاک برنی و ئە گهره بو نه ئارامیی و زوری ل خو کرنی و ئەڤه ژی زیده کونه د شه ریعه تی دا.

۱۲- ل دهڤ هندهک ژ خه لکی هوسایه و هزارا وان ئەوه ئە گهر تشته کی پیس ب له شی وان یا جلکی وان کهت ئەڤه دهستنڤیژا وان کهت: ئەڤ هزره یا خه له ته و چ په یوه ندی ب دهستنڤیژی ڤه نینه ب تنی ل سه ر وی که سی پیدڤیبه وی جهی ب تنی بشوت.

۱۳- هندهک هزر دکهن ئە گهر خوین ژ جهه کی وان هات ئەو دهستنڤیژا وان دکهڤیت: ئەڤه ژی یا خه له ته و ب دمرکه ڤتتا خوینی دهستنڤیژ ناکهڤیت ب تنی خوینا زڤروکا هه یڤانه (عادی)

و خوینا زارۆک بوونی (نیفاس)ی دهستنقیژ دکه قیت، به لی
دمرکه قتنا خوینی ژ برینه کئی یان ددانی دهستنقیژی نا ئیخیت.

۱۴- هندهک ژ خه لکی هزردهکن دهستکرنا ئافره تی دهستنقیژی
دئییخیت: ددهمه کئی دا پیغه مبه ری خودی ﷺ هه قزینا خو ماچی
کرییه و دهستنقیژ نه گرتییه⁽²⁰⁾.

ئیللا بهندی بیت کو بو حهزا شه هوه تی بیت و ئاقا شه هوه تی
(مذی) بهیته خوار ل وی ده می دهستنقیژ دکه قیت.

۱۵- به رده وام بوون کو هندهک که س ل سه ر نفیژی دهستنقیژا وان
دکه قیت و نفیژا خو نا پراوستینن ژ بهر شه رم کرنی یان نه قین ریژا
نفیژ که ران تیک بدهت: و دبیت د ره وشه کا هوسا دا کو که سه ک
دهست ب کرنا نفیژی بکهت و بهیته هزرا وی کو ئه و یی ب
دهستنقیژ نینه و یی پاقر نینه بو کرنا نفیژی ل وی ده می پیدقییه
ل سه ر وی ئه و بچیت و دهستنقیژی بگریت و بگه هیته نفیژا ب
جه ماعت، به لی ئه گه ر که سه ک نه شی ت بچیت دهستنقیژی
بگریت چونکی روینشتی نفیژی دکهت یان چونکی که سه کئی

(20) أحمد وأبو داود والترمذی و ابن ماجه.

دانعہ مرہ ل وی دەمی ئەو دگەل ئیمامی نقیژی ناکەت دی ل
جەہی خو مینیت و خو گریت هەتا ئیمام خلاس دبیت.

۱۶- پتیریا زانایان ل سەر وی بوچونی نە کو نقیژ ل جەهکی نە
پاقر بەهتە کرن ئەو نقیژ یا بەتالە: ئەججا ئەگەر پیساتییەک
(نەجاسەتەک) کەتە دناف ئافی دا و بو ئەگەری گوھورینا رەنگی
وی یان تاما وی یان بیھنا وی ل وی دەمی ئەو یا پیسە.

۱۷- دوعا کرن ل دەمی شوپشتنا ھندەک ئەندامین لەشی وەکی
وی ل دەمی شوپشتنا دەستی راستی دبیزن: خودایی من ناما
کریارین من بدەستی راستی بدەف من، و ل دەمی شوپشتنا
سەر و چاقان دبیزن: یا خودی تو رویین من سپی بکە، ئەججا
پیشە وایی ئبن ئەلقەیم دبیزیت: ژ پیغە مەبری خودی ﷺ چ تشت
نەھاتینە دەربارەیی ھندی کو ل دەمی شوپشتنا ئەندامان بو
دەستنقیژ گرتنی دوعا کرین ژبلی گوتنا (بسم اللہ)، و ھەمی ئەو
فەرموودین بەحسا زکری دەستنقیژ گرتنی دکن ب وی ناھی چ
راستی بو نینن، و پیغە مەبری خودی ﷺ چ زکر نە گوتینە ژبلی
گوتنا (بسم اللہ) ھەر وەسا گوتنا فی دوعایی: ((أشهد أن لا إله إلا
الله، وحده، لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، اللهم

اجعلني من التوابين، واجعلني من المتطهرين)) و ئەڤه يا جيگير بووی.

۱۸- هندەك هزر دكەن كو مەلاقانی كرن جهی دەستنفیژی دگریت: بەلی مەله قانی كرن و خو شویشتن و خو پاقر كرن یان خو هین كرن ئەڤه جهی دەستنفیژی ناگرن.

۱۹- كیمته رخه میا هندەك ئافرهتا دەر بارهیی گیروكرنا خو شویشتنی ژ جه نابه تی یان ژ زهروكا خوین دیتنی (عادی): ل دەمی ب شه ف پاقر دبیت ژ خوین دیتنی سەر شویشتنا خو گیرو دكەت هەتا پروژ دەر دكە قیت، ئەڤه ژی ب ئیك دەنگیا زانا یان دروست نینه چونکی نابیت نفیژ ژ دەمی خو بدەر كە قیت و نابیت ژ قەستا قی چەندی بكەت چونکی ژ گونە هین مەزنه.

۲۰- نه فامی و نه زانینا ژن و زهلامان دەر بارهیی حوكمین زهروكا خوین دیتنی (عادی) و خوینا نساخیی (استحاضه) و ژیک نه جودا كرنا وان: و پید قییه بزانی بۆ ئافرهتا (مستحاضه) ئانكو ئەوا خوینی ژ ئەگەری نساخییه كی دبینیت وهکی نه زیفی، سی حالەت هەنه و حوكمی وی وهکی حوكمی پاقری یه ب تنی بۆ هەر نفیژه كی دی دەستنفیژه كا نوی گریت، و ئەو جهی خوین مایه پیڤه دی پاقر كەت و دی تشته كی بكارئینیت ل سەر جهی

خوین ژئی دهیّت و دئی نقیژین خو کت، و دروسته زهلامی وی جوتبونئی (جیماعی) ژئی دگهل بکهت.

۲۱- دویرکهقتنا وان که سیّن ب جهنابهت و ل دهمی زقروکا خوین دیتنئی و خوینا زاروک بوونئی دا ژ خواندنا قورئانئ: و ئهغه ددهمهکی دا دفهرموودا پیغه مبهری خودی دا ﷺ دبیژیت: ((**کان النبي يذكر الله على كل أحيانه**))⁽²¹⁾ پامان: دهمی رهوشادا زکری خودی دکر.

پیشه وایی ئبن حه جهر دبیژیت: مه بهست دقیرئی دا ئه وه کو ئه ف فرمووده به لگه یه ل سهر دروست بوونا خواندنا قورئانئ ل دهمی جهنابهتی و زقروکا خوین دیتنئی⁽²²⁾.

و ژبلی قئی چه ندی هندهک ژ پیشه وایان وهکی پیشه وایی (مالک و داود و ئبن المسیب و ئبن المنذر) خواندنا قورئانئ ل دهمی زقروکا خوین دیتنئی دا دروست ددان.

ههروهسا ئه و فرموودا ئبن عومهر دبیژیت: ((**لا تقرأ الحائض ولا الجنب شيئاً من القرآن**)) پیشه وایی ئه حمه د و به یهه قی و ئبن ئه بی

(21) رواه مسلم (۱/۲۸۲).

(22) الفتح (۱/۴۰۷).

حاتم قى فەرموودى لاواز ددانن، و ئبن ئەلقەيم دبیژیت: ئەف فەرمووده یه سه‌حیح نینه چونکی یا معلوله ب ئیک ده‌نگییا زانایین فەرموودى⁽²³⁾.

به‌لى دستکرنا قورئانى بۆ هه‌می که‌سان هه‌یه (ئبن عه‌باس و شه‌عبی و زه‌یدی کورپى عه‌لى و داود و ئبن حزم و سه‌عیدی کورپى جوبه‌یری) و ژبلى قان ب دروست دانایینه و ریک ب قى چه‌ندی دایینه، و دبه‌رسقا قى فەرموودى ئەوا دبیژیت: (لا یمس القرآن إلا الطاهر) دبیژن: رامن نابیت چ که‌سه‌ک ده‌ستى خو بکه‌ته قورئانى ب تنى که‌سى باومردار نه‌بیت، چونکی ده‌هر وى فەرموودى دا هاتییه ((أَنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَنْجَسُ))⁽²⁴⁾

(23) (اعلام الموقعین ۳/۲۳) - هه‌روه‌سا ئبن حه‌جر د الفتخ د (۱/۴۰۹) دا و نه‌وه‌وى (المجموع) دا قى فەرموودى لاواز داندن.

(24) سه‌باره‌ت ده‌ست دان و خواندنا قورئانى بۆ وان که‌سین ب جه‌نابه‌ت یان ئەو ئافره‌تا دزفروکا خوین دیتنى دا یان خوینا زارۆک بونى دا بووچونه‌کا دی یا هه‌می و ئەف بۆچوونه ژى چه‌ندین به‌لگه‌یان بخۆفه‌ دگریت.

هنده‌ک ژ زانایان جه‌نابه‌تى بیقه‌ر ناکه‌ن دگه‌ل زفروکا خوین دیتنى و خوینا زارۆک بونی، چونکی ئەو دبیژن هندیکه‌ زفروکا خوین دیتنى یه‌ و خوینا زارۆک بونی یه‌ ماوى وى یی درپژه‌ و دبیت ئەفه‌ کارتیکرنى ل ئافره‌تى بکه‌ته‌ چونکی دبیت ماموستا قورئانى بیت یان ژبیر بکه‌ته‌ ئەوا ژبه‌ر کرى ژبه‌ر هندى ریک ب ئەوى ئافره‌تى هاتییه‌ دان ئەوا زفروکا خوین

۲۲- وهسواس ل دهمی دستنقیژ شویشتنی دا: ئەفه ژى ب زیده کرنا هژمارا شویشتن ئەندامان ژ سى جاران پتر و هه بوونا گومانى د دستنقیژ شویشتنى دا، ئەفه ژى بریتیه ژ وهسواسا شهیتانى، و پیغه مبهري خودی ﷺ ژ سى جاران زیده تر ئەندامین خو نه شویشتینه.

دیتنى دا یان خوینا زارۆک بونى دا ئەو قورئانى بخوینیت به لى ب مەرجه کى ئەو ریگره کى ب کاربینیت وه کى ده سنگورک یان پاته کى... هتد.

به لى جه نابهت ماوه کى کورته و دشین زیکا سهر خو ڤاکهن، و ههروهسا قى فه رموودا پیغه مبهري ﷺ دکه نه به لگه دهمى دبیزیت: ((وَلَمْ يَكُنْ يَحْجُبُهُ عَنِ الْقُرْآنِ شَيْءٌ لَيْسَ الْجَنَابَةَ)) وفي لفظ: ((لَا يَحْجُزُهُ عَنِ الْقُرْآنِ شَيْءٌ إِلَّا الْجَنَابَةُ)) [رواه الإمام أحمد (1011)، وأبو داود (229)، والنسائي (265)، وابن ماجه (594)].

رامان چ تشت نابنه ریگر بو خواندنا قورئانى ب تنى جه نابهت.

ههروهسا ئبن باز خودى دلوقانىی پی بهت دبیزیت: ناچیبیت که سى ب جه نابهت قورئانى بخوینیت. [مجموع فتاوى ومقالات الشيخ ابن باز (97/29)].

ههروهسا شیخى ئیسلامى ئبن تهیمیه دبیزیت: هه چوار پیشه وایک دهنگ ل سهر قه دهغه کرنا خواندنا قورئانى بو که سى ب جه نابهت. [مجموع الفتاوى (344/21)].

ههروهسا ئیمامى ترمذى خودى دلوقانىی پی بهت دبیزیت: قه دهغه کرنا خواندنا قورئانى بو که سى ب جه نابهت ئەفه بوچوونا هه چوار مهزهه بایه و گوتنا پتریا ئەهلنى زانینى یه ژ هه قالین پیغه مبهرى ﷺ و دویفکه تیی وان ژوان: سفیان الثورى، و ئبن موبارهک، و ئیمامى شافعى، و ئیمامى ئەحمده، و ئیسحاق. [سنن الترمذی (195/1)]. (وهرگير)

۲۳- و ئېك ژ خهله تيپن دى: وهكى ژ ئبن عومهر هاتييه
 قه گوهاستن دبيژيت: ((**أَنْ رَجُلًا مَرًّا وَ رَسُولَ اللَّهِ يَبُولُ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ
 فَلَمْ يَرِدْ عَلَيْهِ**))⁽²⁵⁾ پامان: زهلامهك رهخ پيغه مبهري قه بورى ﷺ و د
 وى ده مى دا پيغه مبهري ﷺ ده ستئاقا خو يا زراف دكر و وى زهلامى
 سلاقى پيغه مبهري كر پيغه مبهري ﷺ بهرسقا وى نه دا.

۲۴- هيلان و نه كرنا نقيژا ده مى خلاس بوونا خوينا زاروك بونى
 بهرى چل روژان: هندهك جاران ئافرهت بهرى چل روژان (چلكا) ژ
 خوينا زاروك بوونى پاقر دبيت ل وى ده مى سهر وى واجبه ئه و
 ده ست ب نقيژين خو بكهت چونكى كه ته دپاقرىي دا و دروسته
 هه قزىنى وى بجيته نقينا وى ژى.

۲۵- ئېك ژ خهله تيپن دى مهسح كرنا ستوى پشتى ده ستنقيژ
 شويشتنى: شىخى ئيسلام ئبن تهيميه د فه توا (۱/۵۶) دبيژيت:
 چ تشتين دروست نه هاتينه كو پيغه مبهري خودى ﷺ كو ستويى
 خو مهسح كربت ل ده مى ده ستنقيژ گرتنى دا، ئه ف كاره چ
 فهرمووده ل سهر نه هاتينه، و ههروهسا پتريا زانايان ئه ف كاره ب
 سوننهت نه دانايينه، ئه وى مهسحا ستوى نه كهت ده ستنقيژا وى
 يا دروسته و بى كيماسيه ب ئېك دهنگيا زانايان و فهرموودا ((**من**

(25) رواه مسلم.

توضا و مسح عنقه لِر يغل بالأغلال يوم القيامة)) ئەڤه پيشه وايي
نه وه وى ل المجموع دا (۱/۴۸۹) دا دبیژیت: (هذا موضوع).

۲۶- ئیک ژ خه له تیین دی ئەوه کو سه حکرنا روگه هی (قبیلن) یان
پشت دانا وى ل ده می تاره تکرنی دا: ئەڤه دده مه کی دا پیغه مبه ر
دبیژیت: ((إذا أتى أحدكم الغائط فلا يستقبل القبلة ولا يولها
ظهراً))⁽²⁶⁾ راما ن: ئەگه ر ئیک ژ وه چوو تاره تی بلا به ری خو نه ده ته
روگه هی و پشتا خو ژى نه ده تی.

پيشه وايي ئبن حه زم دبیژیت: دروست نینه به ری خودانا روگه هی
یان پشت دانا وى ل ده می تاره تکرنی دا، ئانکو خو شکرنا هه ردوو
ده ستئاڤا یا ستویر و زراف، نه دناڤ ئاڤا هییان دا نه ل چول و
ده ستان، و پاشی قی فه رموودى دئینیت وه ک به لگه⁽²⁷⁾.

و دسه حیخى ژى دا ئەبو ئەیوب ڤه دگو هیزیت و دبیژیت: (ئەم
چویننه شامى و مه دیت جهى تاره تکرنی به ری وى دکه ئیته
روگه هی، و مه پویى خو ژى وهرگیرا و داخوازا لیبۆرینی ژ خودى
کر).

(26) رواه البخاري.

(27) المحلى (مسأله ۱۴۶)

۲۷- نه کرنا دوعایا چوونا جهن تاره تکرین و دهرکه قتن ژئ و ههروهسا گوټنا (بسم الله): ددهمه کی دا پیغه مبهری خودی ﷺ دبیژیت: ((ستر ما بین الجن و عورات بنی آدم إذا دخل الخلاء أن یقولوا بسم الله))⁽²⁸⁾. پامان: په رده دناقبه را ئه جنه ی و شهرمگه ها کورین ئاده می ئه گهر چوونه تاره تی ئه وه بیژن: (بسم الله).

و ئه نه س دبیژیت: پیغه مبهری خودی ﷺ ده می دچوو جهن تاره تی د گوټ: ((کان النبی إذا دخل الخلاء قال: اللهم إني اعوذ بك من الخبث و الخبائث))⁽²⁹⁾.

ههروهسا عائیشا رازیبونا خودی لی بیت دبیژیت: ده می پیغه مبهر ﷺ ژ تاره تی دهرکه ت با دا بیژیت: ((غفرانک))⁽³⁰⁾.

(28) أبو داود وابن ماجه وهو في الأرواء رقم (۵۰).

(29) متفق عليه.

(30) صحيح سنن أبي داود (۲۴۴).

و الحمد لله رب العالمين
و صلى الله وسلم على نبينا محمد
و على آله وصحبه أجمعين

مزگفت

www.mzgaft.com